



**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ**  
**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**  
**РЕКОМЕНДАЦІЇ**  
**АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

05.01.2017

м. Івано-Франківськ

№01.1-07/1

ПАТ «Івано-Франківськгаз»

вул. Ленкавського, 20,  
м. Івано-Франківськ, 76010

Про припинення дій, які містять  
ознаки порушення законодавства  
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень і розслідувань від 03.01.2017 № 1 щодо ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які містяться в діях публічного акціонерного товариства «Івано-Франківськгаз» (вул. Ленкавського, 20, м. Івано-Франківськ, 76010, ідентифікаційний код - 03361046, надалі –Товариство, ПАТ «Івано-Франківськгаз»), встановила.

До територіального відділення 7 листопада 2016 року надійшла заява ОСОБИ\_1, що проживає за АДРЕСОЮ\_1, (надалі – Заявник) з приводу перевірки газового лічильника та невірною нарахування Товариством плати за спожитий природний газ.

Відповідно до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі - НКРЕКП) від 19.03.2015 № 815, ПАТ «Івано-Франківськгаз» видано ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ на території Івано-Франківської області в зоні розташування розподільних газопроводів, що перебувають у власності та користуванні Товариства.

Враховуючи, що Товариство є єдиним підприємством, яке протягом 2016 року надавало споживачам послуги з розподілу природного газу в межах Івано-Франківської області в зоні розташування розподільних газопроводів, що перебувають у користуванні Товариства, не зазнавало конкуренції на даному ринку то, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Товариство займає монопольне (домінуюче) становище на товарному ринку надання послуг з розподілу природного газу в зазначених територіальних межах з часткою 100 %.

Відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи/газотранспортної системи (далі - Оператори ГРМ/ГТС), регулюються Правилами постачання природного газу, затвердженими постановою НКРЕКП від

30.09.2015 № 2496 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1382/27827 (надалі – **Правила**).

Дія цих Правил поширюється на постачальників, споживачів природного газу - фізичних осіб (побутових споживачів), фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб та Операторів ГРМ/ГТС.

Заявник повідомив, що 09.08.2016 року представниками Товариства було демонтовано квартирний лічильник газу на перевірку, який після перевірки визнаний непридатний до експлуатації та не повернутий Заявнику.

На вимогу територіального відділення від 11.11.2016 № 04-07/547 надати відповідні пояснення ПАТ «Івано-Франківськгаз» листом від 23.11.2016 № IF08.4-ЛВ-5894-1116 повідомило, що 09.08.2016 р. за адресою споживача було знято лічильник газу Gallus G4 № 00940896, 2004 року, який є власністю споживача, для проведення перевірки, за результатами якої прилад обліку було визнано непридатним до подальшої експлуатації (Довідка ДП «Івано-Франківський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» від 08.09.2016 № 2882П-06/16).

Також, Товариство повідомило, що за результатами подальшого обстеження лічильник газу визнано непридатним до ремонту та подальшої експлуатації (Акт аналізу відмови ремонту лічильників газу). Заявник був повідомлений рекомендованим листом від 7 жовтня 2016 року про непридатність приладу обліку газу до подальшого використання, який він отримав 11 жовтня 2016 року.

Замість знятого лічильника газу було встановлено технологічну вставку і нарахування за спожитий газ в період з 09.08.2016 р. по 30.10.2016 р. проводилося згідно розділу X, глави 8, п 4 Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою НКРЕКП №2494 від 30.09.2015 (надалі – Кодекс), яким передбачено, що «у разі якщо замість тимчасово вилученого лічильника газу неможливо встановити інший, розрахунки зі споживачем здійснюються залежно від середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців. У разі справності лічильника газу після проведення його перевірки або ремонту Оператор ГРМ зобов'язаний встановити його протягом двох місяців з дати зняття. При цьому рішення про доцільність проведення ремонту або заміни лічильника за результатами проведення чергової перевірки приймає Оператор ГРМ, враховуючи технічні та економічні чинники.....

....у разі якщо лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунок спожитого об'єму природного газу здійснюється протягом двох місяців з дня письмового повідомлення Оператором ГРМ споживача про визнання лічильника газу непридатним до експлуатації та ремонту відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, а в подальшому відповідно до встановлених норм споживання та вимог Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» (надалі – Закон про комерційний облік).

Заявнику 31.10.2016 було встановлено новий лічильник газу ОКТАВА G4, № 449923, 2016 року випуску, який було придбаного за його кошти.

Станом на 01.11.2016 на особистому рахунку Заявника залишається заборгованість в сумі 1563,82 грн. враховуючи нарахування по новому лічильнику 72 м<sup>3</sup>, яке проведено згідно розділу IX, глави 4, пункту 4 Кодексу.

Листом від 07.11.2016 № 04-07/534 територіальне відділення звернулось до сектору Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг в Івано-Франківській області (надалі - Сектор НКРЕКП) надати роз'яснення з приводу правомірності дій ліцензіата при наданні послуг з газопостачання.

Сектор НКРЕКП листом від 09.12.2016 № 360/41-32/16 повідомив, що не проведення Товариством з 2004 року планової повірки газового лічильника Заявника є порушенням вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та Правил в частині порядку проведення періодичної повірки лічильника газу. Крім того зазначив, що аналізуючи звернення споживачів з приводу зняття лічильників газу для проведення повірки встановлено, що Товариство при цьому замість знятих лічильників встановлює не прилади обліку з обмінного фонду, а технологічні вставки, що призводить в подальшому до нарахувань споживачам по нормам, а не показах лічильника, тим самим зростає сума оплати.

Згідно з результатами пошуку на сайті [services.ukrposhta.com/barcodesingle/](http://services.ukrposhta.com/barcodesingle/) Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» (надалі – УДППЗ «Укрпошта») стосовно відстеження пересилання поштових відправлень за штрихкодним ідентифікатором 7601002160756, рекомендований лист Товариства для Заявника 07.10.2016 р. було направлено з 10-го поштового відділення зв'язку в м. Івано-Франківську (індекс - 76010) до 6-го відділення зв'язку (індекс - 76006), з якого 10.10.2016 цей лист повернувся за зворотною адресою (відсутність адресата за вказаною адресою), тобто повернувся до Товариства. Вищевказана інформація підтверджується наданою Товариством довідкою УДППЗ «Укрпошта» від 10.10.2016, в якій зазначено причину повернення (досилання): за зазначеною адресою не проживає.

Таким чином, надана інформація ПАТ «Івано-Франківськгаз» про те, що Заявник 11 жовтня 2016 року отримав рекомендований лист про непридатність приладу обліку газу до подальшого використання не підтверджується вищевказаними фактами. Згідно твердження Заявника непридатний до експлуатації прилад обліку Товариством не повернутий власнику.

Пунктом 4 глави 8 розділу X Кодексу передбачено, що на період зняття лічильника газу для проведення періодичної повірки Оператор ГРМ встановлює лічильники газу з обмінного фонду (у разі якщо знятий лічильник газу належав Оператору ГРМ, встановлений на його місце лічильник газу з обмінного фонду Оператора ГРМ стає розрахунковим, що оформлюється відповідним актом, та в подальшому розрахунки зі споживачем здійснюються згідно з його показаннями).

Таким чином Товариство не дотрималось вимог п. 4 глави 8 розділу X Кодексу, стосовно повідомлення споживача про визнання лічильника газу непридатним до подальшої експлуатації та ремонту та не повернуло його Заявнику.

Згідно з вимогами частини першої статті 3 Закону про комерційний облік фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, коштів відповідного бюджету, інших джерел, не заборонених законодавством.

Відповідно до положень частини першої статті 6 Закону про комерційний облік суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується:

- комплексно, у тому числі для опалення – до 1 січня 2012 року;
- для підігріву води та приготування їжі – до 1 січня 2016 року;
- тільки для приготування їжі – до 1 січня 2018 року.

У разі не встановлення населенню у строки, зазначені у цьому підпункті, лічильників газу з вини суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, припинення розподілу природного газу таким споживачам забороняється, а його облік до моменту встановлення лічильників газу здійснюється за нормами споживання, встановленими Кабінетом Міністрів України...».

Тобто, Законом про комерційний облік не передбачено, що у випадку, коли лічильник газу, що перебуває у власності споживача, не пройшов періодичну перевірку, споживач за свої кошти встановлює лічильник газу, а навпаки - зазначеним Законом передбачено, що фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок коштів суб'єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території,

Таким чином, забезпечити комерційний облік природного газу зобов'язане газорозподільне підприємство.

Виходячи з наведеного, у разі визнання в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту газового лічильника вказаних категорій побутових споживачів, газорозподільне підприємство зобов'язане забезпечити комерційний облік газу у таких споживачів (встановити новий або відремонтувати існуючий газовий лічильник) за власні кошти.

Вимога Товариства придбати новий лічильник газу за власні кошти у зв'язку із тим, що за результатами проведення перевірки лічильник газу, що був встановлений у помешканні Заявника, визнано не придатними до подальшого застосування суперечить Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» та Кодексу газорозподільних систем, що може призвести до ущемлення інтересів споживача.

Такі дії Товариства були б неможливими за умови за знання ним значної конкуренції на відповідному товарному ринку у зазначених територіальних межах, адже в такому випадку замовник таких послуг мав би можливість обирати між кількома виконавцями, і, у разі ущемлення його інтересів, обрав би іншого виконавця.

У випадку відсутності конкуренції на даному ринку, і, як наслідок, відсутності у заявника альтернативи щодо придбання відповідної послуги, вищезазначені дії можуть призвести до настання негативних для заявника наслідків.

Таким чином, дії публічного акціонерного товариства «Івано-Франківськгаз», які полягають у перекладанні на побутових споживачів витрат для забезпечення комерційного обліку природного газу, містять ознаки порушення, передбаченого ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищенаведене, керуючись пунктом 10 статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами, адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

#### РЕКОМЕНДУЄ:

публічному акціонерному товариству «Івано-Франківськгаз» (ідентифікаційний код - 03361046) вжити заходів для припинення дій, які містять ознаки порушення, передбаченого ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до пункту 2 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації підлягають обов'язковому розгляду. Про результати їх розгляду необхідно повідомити територіальне відділення у **десятиденний строк** з дня їх отримання.

За умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справі не розпочинається.

Голова адміністративної колегії,  
голова відділення

Т. Савчин

Члени Колегії

В. Шевчук

В. Тимків

Ю. Вітрак

Н. Борищак